

SACRA CONGREGATIO PRO CAUSIS SANCTORUM

DECRETUM

Solo doctore scribo

PISANA

BEATIFICATIONIS ET CANONIZATIONIS

SERVI DEI

IOSEPHI TONIOLO

IN PISANO ATHENAEO PROFESSORIS

SUPER DUBIO

An constet de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate cum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine earumque adnexis, in gradu heroico, in casu et ad effectum de quo agitur.

«Socialis doctrinae pariterque actionis, quam catholica Ecclesia saeculis volventibus explicavit, longe insigne documentum, nemine refragante, sunt existimandae praeclarissimae Encyclicae eae Litterae, quibus *Rerum Novarum* initium, quas Decessor Noster Leo XIII in vulgus emisit... et, quod novum instaurandarum rerum oeconomicarum et socialium ordinem, *Magnam Chartam* ad hunc usque diem nominant» (Ene. *Mater et Magistra*, in: *A.A.S.* 1961, pp. 402, 407).

In numero autem «catholicorum hominum qui, ut ibidem insinuat Ioannes XXIII, his incitati adhortationibus, complura susceperunt coepta, ut ad effectum tradita doctrina adduceretur», primas in Italia tenuit Iosephus Toniolo. Quinimmo hic Servus Dei inter doctissimos fuit viros a Leone XIII ad memoratas Encyclicas Litteras conscribendas consultos; et ipsemet vita, magisterio et scriptis, evangelica de caritate et iustitia praecepta continenter et alacriter implevit.

Quod quidem ei non parvae laudi vertit et commendationi, quippe cum de heroicis illius virtutibus sit attestandum.

Tarvisii, in Venetorum finibus, die 7 Martii a. 1845 is ortus est et decimo post die ex aqua et Spiritu Sancto renatus (cf. *Io.* 3, 5). Parentes ei fuerunt Antonius Toniolo, artis aedificandi peritus, et Elisabeth Alexandri; atque tres minores natu germani. Venetiis, in S. Catharinae collegio, humanarum instructus est litterarum studiis, quae Patavii egregie cumulavit utpote in iuris prudentia doctor anno 1867 renuntiatus.

Iuxta argumentandi propositum, cui novensilis doctor titulum inscripserat: *L'elemento etico quale fattore intrinseco dell'economia*, universa ei fuit ratio docendi. Siquidem postquam Venetiis quattuor annos « Oeconomiae politicae » magistrum egit, Mutinae ad eiusdem disciplinae cathedram anno 1878 electus est, tamquam extra ordinem in studiorum universitate professor; anno autem sequenti ad Pisanam fuit universitatem translatus, ubi paulo postea de numero professor « Oeconomiae politicae » ac disciplinae « Statisticae » factus est.

Novem itaque lustra, scilicet usque ad mortem, doctrina, quam dicunt socialem, e catholicae religionis principiis deducta, alumnorum mentes imbuit moresque formavit. Multigenis pariter de hac doctrina editis libris, quorum princeps *Trattato di economia sociale* vulgo appellatur, et ubertate scientiae et fidei testimonio plures erudivit in iustitia.

Hac simul tempestate, Dei Servus et « scriba doctus » bonus ac fidelis exstitit paterfamilias « qui profert de thesauro suo nova et vetera » (*Mt.* 13, 52). Etenim e Maria Schiratti, anno 1878 pia sibi uxore ducta, septem genuit filios quibus, ad exemplum Deiparae Sponsi et patroni sui S. Ioseph, caelestis et terreni tritici contulit mensuram (cf. *Lc.* 12, 42).

Si ergo causa animadvertitur ob quam et vivendi sanctimonia et agendi vi is fuerit praeclarus, ea prorsus e divina fide scaterere videtur. Fides enim — ut quidam de illo asseveravit episcopus — totam eius vitam illuminavit: fides cui humana scientia non obstat, fides qua orationem sequitur actio. Evangelicae veritatis domi forisque fuit discipulus et assertor; mitis ex intimo corde, numquam tamen veritus Christi et Ecclesiae aspernatores.

Pius in Deum et simul erga homines iustus, illam docuit iustitiam quae « perpetua et immortalis » praedicatur (*Sap.* 1, 15). Quapropter, sacramentorum eucharistiae et paenitentiae assiduus ac matrimonii gratia fultus, in Christifidelium ecclesia atque publica Italarum re bonorum fuit auctor operum. Ipse namque, postquam S. Pius X Encyclicis Litteris *Il fermo proposito* inscriptis societatem « Actionem catholicam » nominatam novis constituit legibus, ab eodem Pontifice recentis « Unionis Popularis » praeses renuntiatus est; quo in munere alterius partis providus

exstitit fundator, quae catholicarum Italiae mulierum foveret Unionem. Sociologica studia inter catholicos sapienter promovit, opificum ac tenuium iura fortiter tutatus est. Ad tractandum igitur de omni sociologica re Servum Dei aetate sua studio et actione viguisse hodieque auctoritate valere plura documenta cunctis testimonio sunt.

Indubio igitur merito dignus visus fuit qui, etiam a viro fidei experte « apostolus laicus » cum laude appellaretur, cum duobus praecipue civibus cuius, sanctitate et scientia praeditis, sociandus: cum Beato nempe Contardo Ferrini, in Papiensi universitate iuris professore, et Venerabili Ludovico Necchi, medico simulque catholicae Mediolanensis universitatis confundator, pro qua instituenda ipse Servus Dei usque ad extremum vitae fortem et divino spiritu instinctam manifestavit voluntatem. Quibuscum sane dicendus est exemplo doctrinam praecurrisse, a Concilio Vaticano II de laicorum sanctitudine et actuositate sancitam (cf. *Lumen gentium*, c. IV).

Laudabilem ideo cum transegisset vitam, aequae laudabilem Pisis sortitus est mortem, anno 1918 die 7 Octobris, Beatae Mariae Virginis a Rosario sacra, quam huiusmodi prece quotidie invocare solitus erat. De Servi Dei sanctitatis fama inquiri coeptum est ordinario processu annis 1934-1941 Pisis constructo, comitantibus rogatorialibus Romano, Ianuensi, Taurinensi, Mediolanensi, Brixienti et Cenetensi. Die 1 Iunii a. 1947 decreto super scriptis lato, causa apud S. Rituum Congregationem introducta est die 7 Ianuarii a. 1951. Apostolici deinde processus Pisis, Romae, Mediolani et Cenetae annis 1951-1954 instructi sunt, de quorum validitate decretum die 8 Iulii 1955 editum fuit.

Ad normam vero S. C. pro Causis Sanctorum recens institutae, peculiaris Congressus super virtutibus die 16 Februarii a. 1971 adunatus est, quem secuta est, die 29 mensis Martii subsequentis, plenaria Patrum Cardinalium Congregatio coacta, in qua Em.mus ac Rev.mus Dominus Carolus Cardinalis Confalonieri, Causae Ponens seu Relator, dubium discutiendum posuit: *An constet de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate cum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine earumque adnexis in gradu heroico, in casu et ad effectum de quo agitur.* Et Rev.mi Patres Cardinales, Sacrae Congregationi pro Causis Sanctorum praepositi, qui convenerant, affirmativum suffragium singuli tulerunt.

De hisce autem omnibus facta Summo Pontifici Paulo VI per subscriptum Cardinalem die 31 Maii anni huius 1971 relatione, Sanctitas Sua affirmativam sententiam Sacrae Congregationis laeto animo excepit

iussitque decretum super heroicis Servi Dei virtutibus apparari. Quod cum factum esset, Beatissimus Pater, accitis infrascripto Cardinali Praefecto, meque a Secretis aliisque vocari solitis, iisque adstantibus, hodierno die edixit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate cum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine earumque adnexis Servi Dei Iosephi Toniolo, in gradu heroico, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem Decretum publici iuris fieri et in Acta S. Congregationis pro Causis Sanctorum referri mandavit.

Die 14 mensis Iunii a. D. 1971.

Saulus Card. Bertol., Praef.

+ F. Antonelli; archiep. Idicran, a secretis